

Bygherrerapport

SOM 407 --- Skovsbovej N I

Svendborg sogn, Sunds herred, tidligere Svendborg amt
sted.nr. 090513-124. KUAS jr.nr. 2010-7.24.02/SOM-0006

Forfatter: Anne Garhøj Rosenberg, museumsinspektør

Søgegrøfterne ved Skovsbovej N I efter snevej

SOM 407 Skovsbovej N I
Svendborg sogn, Sunds herred, tidligere Svendborg Amt,
Stednummer: 090513-124, KUAS jr.nr. 2010-7.24.02/SOM-0006,
Matr. 12a, Skt. Jørgens, Svendborg Jorder.

Bygherrerapport for forundersøgelse et bopladsområde
Udført af Museumsinspektør Anne Garhøj Rosenberg, mag.art.
I perioden 24. - 25. januar 2011
For Svendborg Museum

Indhold:

Indledning	s.3
Kulturhistorisk redegørelse	s.3
Metode	s.4
Undersøgelsens baggrund	s.4
Landskabet	s.4
Administrative oplysninger	s.5
Dataliste	s.5
Tidstavle	s.6

Indledning

I forbindelse med en forundersøgelse af matr. 12a på Skovsbovej i Svendborgs vestlige udkant er der undersøgt et areal på ca. 1 hektar. Ved forundersøgelsen blev der fundet spredte spor efter en forhistorisk bosættelse, formodentlig fra yngre bronzealder eller ældre jernalder (dvs. ca. 1000 f.Kr. til 200 e.Kr.).

Fig. 1: Udgravningens (rød stjerne) placering i Svendborgs vestlige udkant

Kulturhistorisk redegørelse

Ved forundersøgelsen blev der fundet i alt 40 anlæg med en mere eller mindre sikker datering til Oldtid. Alle øvrige anlæg er enten af en moderne karakter eller naturfænomener.

De fordeler sig med 14 stolpehuller, 12 gruber, 12 kogestensgruber samt 2 kulturlag.

Det ser ud til, at der har været et bopladsområde på arealets nordlige plateau. Dog er disse spor (diverse stolpehuller, gruber og kogestensgruber) kun bevaret i et begrænset og usammenhængende omfang. Hovedparten af bopladssporene blev fundet i søgegrøften F2, og kunne ikke spores i den nærliggende søgegrøft F1. Umiddelbart indikerer bopladssporene, at de fortsætter ind i området, hvor naturgasledningen er beliggende.

I søgegrøften F7 er der fundet 6 kogegruber, der er beliggende ned imod det vådere og lavere beliggende terræn. Dette er et fænomen vi kender fra andre udgravninger, og ligger fint i tråd med resterne af bopladsen, som blev fundet oppe på plateauet.

Alt i alt minder sporene om den form for bebyggelse vi kender fra den yngre bronzealder og ind i den ældre jernalder, dvs. tiden fra år 1000 f.Kr. og frem til ca. 200 e.Kr. I denne periode ligger bopladserne ofte højt i landskabet, mens deres aktivitetsområder med blandt andet kogestensgruber ligger lavere i landskabet; ofte i tilknytning til større eller mindre vådområder.

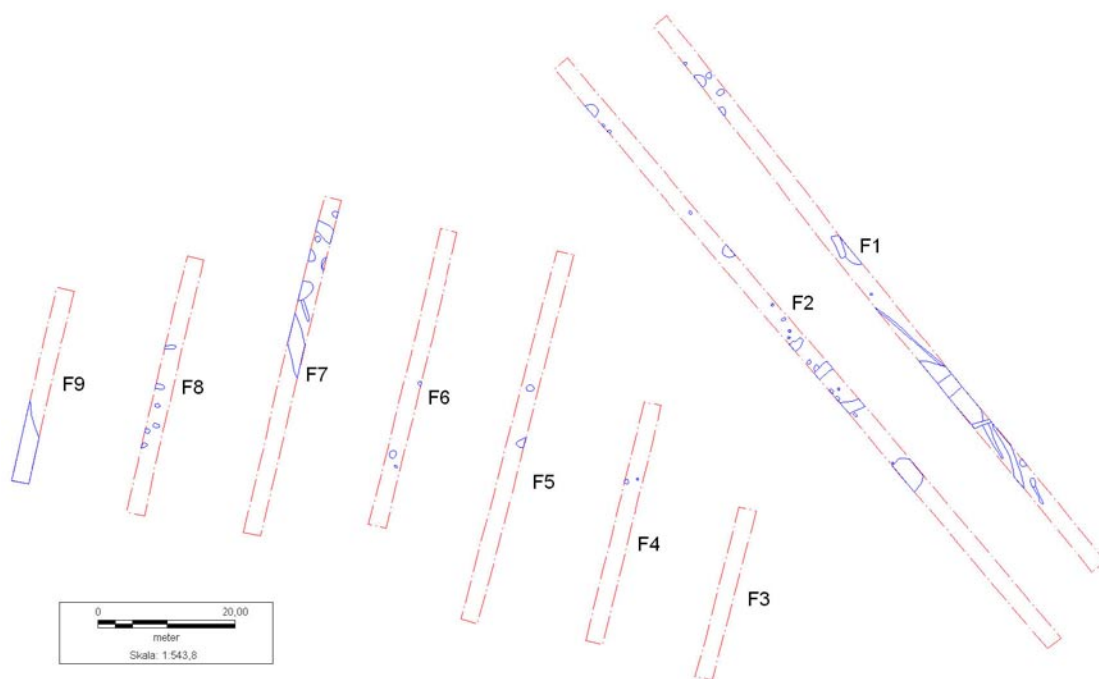

Fig. 2: Søgegrøfterne på forundersøgelsesarealet. Nord er opad.

FAKTA - om gruber

Gruber

Gruber er arkæologernes betegnelse for opfyldte huller i jorden. Der findes mange slags gruber; de mest almindelige er kogegruber, lertagningsgruber og affaldsgruber. Kogegruber har været brugt til at koge eller stege mad i. Lertagningsgruber gravede man for at skaffe ler til husenes lerklining og de lerkar, man lavede. Affaldsgruber blev brugt til at smide bopladsens affald i.

Nogle gange kan en grube være flere slags gruber på en gang: Ofte er en affaldsgrube startet som lertagningsgrube, der så senere blevet fyldt op med affald.

Metode

På arealets vestlige halvdel blev der udlagt 7 grøfter á 2,5 meters bredde med ca. 15 meter i mellem med en N-S til NØ-SV orientering. På den østlige halvdel blev der grundet arealets udformning lagt 2 søgegrøfter á 2,5 meters bredde med et mellemrum på ca. 15 meter. Det skal bemærkes, at området er gennemskåret af både en naturgasledning og en spildevandsledning - som har medført ovenstående metodik.

Søgegrøfterne er benævnt F samt et fortløbende nummer (F1-F9).

Efter muldafrømningen blev alle anlæg beskrevet i fladen og målt ind med GPS. Det skønnes, at der ikke ville fremkomme nye eller væsentlige oplysninger ved en nærmere udgravning af anlæggene.

Undersøgelsens baggrund

I området omkring Skovsbovej N I er der tidligere gjort flere fund af forhistorisk karakter. Syd for området er der undersøgt grave med tilhørende ”dødehuse” fra bondestenalderen (3900-1700 f.Kr.) samt bopladsspor fra yngre bronzealder (1100-500 f.Kr.). Nordøst for området (i forbindelse med etableringen af boldbaner ved sportshallen) er der registreret oppløjede kogegruber eller brandgrave samt keramik fra romersk jernalder (0-200 e. Kr.). Umiddelbart øst for området er der i forbindelse med naturgasledning foretaget en resultatløs prøvegravning efter fund af ildskørnede sten på jordoverfladen .

FAKTA - om kogestensgruber

Kogestensgruber

Kogestensgruber er gruber, der indeholder trækul og varmekædet sten. De er en af de mest almindelige typer af forhistoriske anlæg, og de findes på pladser fra både bronzealderen (1700-500 f.Kr.) og jernalderen (500 f.Kr.-775 e.Kr.). Kogestensgruber har været brugt som en slags primitive madlavningsovne: Man har først tændt et bål i et hul i jorden. Herefter har man lagt nogle sten ned i bålet, således at de er blevet opvarmet. Ovenpå de varme sten har man lagt det kød, man har villet stege (pakket ind i blade e.l.), og dækket hullet til med jord igen. Når kødet så har ligget dér i nogle timer, har det været gennemstegt, og er blevet hentet frem igen.

Kogestensgrubernes udbredelse på pladserne er meget varieret: Nogle steder ligger de på rækker, og andre steder ligger de i koncentrationer. De kan også både ligge indeni huse og udenfor huse. På mange pladser ligger de tilsyneladende tilfældigt spredt.

Fig. 3: Eksempel på kogestensgrube fra den nærliggende Tankefuld-udgravning (Foto: Maria Elisabeth Rasmussen)

Landskabet

På arealets nordlige del (og højeste del) findes et lille plateau, hvor hovedparten af bopladssporne er fundet (grøfterne F1 og F2). Fra dette plateau skrånede arealet mod de øvrige verdenshjørner - især mod syd og vest, hvor der stadig kan anes et vådområde. Forundersøgelsens grøfter i dette område, F8 og F9, lå da også under vand dagen efter muldafrømningen.

Undergrunden er primært heterogent brun-gult undergrundsler, som i det vådere område omkring grøfterne F8 og F9 er mere grå-gulligt. Dertil er der få lommer af heterogent brun-gult undergrundssand, især ved grøfterne F3 og F4.

Muldlaget: Ca. 20-40 cm. tykt. Få steder var der spor efter et dyrkningslag mellem muldlag og undergrund, især ved grøfterne F1 og F2.

Administrative oplysninger

Bygherre: Hospice Sydfyn v. Edel Nielsen, Syrenvej 23, 5700 Svendborg

Arkæologiske myndigheder: Kulturarvsstyrelsen, H.C. Andersens boulevard 2, 1553 København K og Svendborg museum, Grubbemøllevej 13, 5700 Svendborg.

Dataliste

Forundersøgelsen har journalnumrene:
Svendborg museum: SOM 407, Skovsbovej N I
Kulturarvsstyrelsens: 2010-7-.24.02-SOM-0006

Forundersøgelsen blev udført fra den 24. januar til den 25. januar 2011.

Sagsansvarlig, udgravningsleder og beretningspligtig: Museumsinspektør Anne Garhøj Rosenberg, mag.art.

Opmåling: Museumsteknikker Villy Nielsen.

Maskinfører: Søren Nielsen, Solbjerg Maskinstation.

Anne Garhøj Rosenberg

Anne Garhøj Rosenberg, mag.art.
Svendborg Museum
Februar 2011

Tidstavle

Periode	Underperiode	Kalenderår f./e. Kr.
	Nyere tid	___ 1536
Middelalder	Senmiddelalder	___ 1400
	Højmiddelalder	___ 1200
	Tidlig middelalder	___ 1050
Jernalder	Vikingetid	___ 775
	Germansk jernalder	___ 375
	Romersk jernalder	___ Kr.fødsel
	Førromersk jernalder	___ 500
Bronzealder	Yngre bronzealder	___ 1100
	Ældre bronzealder	___ 1700
	Sen-neolitisk tid	___ 2400
Bondestenalder	Enkeltgravstid	___ 2800
	Mellem-neolitisk tid	___ 3200
	Tidlig-neolitisk tid	___ 3900
Jæger-samler stenalder	Ertebøllekultur	___ 6800
	Kongemosekultur	___ 9000
	Maglelosekultur	___ 10000
Ældste stenalder/ Palæolitikum	Ahrensburgkultur	___ 11500
	Brommekultur	___ 12000
	Federmesserkultur	___ 12000
	Hamburgkultur	___ 12000

Bopladssporene
stammer sandsyn-
ligvis fra denne
periode